

Met de beschrijving van de eerste paar intensieve "werkdagen" in het lieflijke dorpje Saint Pierre in het NW van Martinique, eindigde het vorige reisverslag, ["De overtocht van Curaçao naar Martinique"](#).

In het eerste [Zeezwaluw Suffertje](#) van dit jaar lieten we jullie even meegenieten van de heerlijke lunch in Alsace a Kay ter ere van ons 45 jarig huwelijk en het "dynamo" verhaal. We zijn dus al aardig bij met alle informatie.

Straatbeeld Saint Pierre

Wandelen in Saint Pierre

Toch willen we jullie nog even meenemen op onze wandelingen in Saint Pierre. Het langgerekte door 3 straten doorsneden dorp (lintbebouwing) ligt aan de NW kust van Martinique en onder de rook van

Centrale plein Saint Pierre

Mount Pelée, de sluimerende vulkaan. Het stadscentrum ligt aan het water aan weerszijden van de stadskade. De markt met verse groente, fruit en vis, ligt aan de noordzijde van het centrale plein. De boulevard met diverse winkels aan de zuidzijde. Deze boulevard loopt helemaal door tot aan het zuidende van het dorp, ongeveer 1,5km. De 2 parallel straten, ieder iets verder landinwaarts gelegen, liggen op iets hoger terrein. De meeste wegen zijn erg smal; 1

auto breed en ze hebben diepe en wijde goten. Als je struikelt of niet oplet, belandt je letterlijk in de diepe goot en hebt een ladder nodig om er weer uit te komen! In alle straten zijn winkeltjes of bedrijven gevestigd. Op onze verkennende wandelingen vonden we eigenlijk alles wat we wel en niet dagelijks nodig hebben.

Franse SIM acquisitie

Het doel van de eerste verkenning in een nieuwe omgeving is bij ons altijd, het scoren van een lokaal SIM-kaartje en de supermarkt. Beide waren binnen 2 minuten gevonden. De 2 verdiepingen tellende en verrassend goed gesorteerde supermarkt "8 à Huit", zit aan het centrale plein en de Digicel winkel in de 2de straat links vanaf de boulevard. Ons school Frans is wat roestig,

Digicel

zeg maar
gewoon errug
slecht! Toch
konden we bij de
supermarkt alles

vinden, veel producten bleken nl een Nederlandse tekst te hebben zoals "peperkoek".

Ook met de Digicel jongeman konden we met ons beste (of slechtste) Frans, Engels en veel armgebaren uitleggen wat we wilden. Met 2 dure, maar werkende SIM kaartjes voor telefoon en tablet is de digitale snelweg weer bereikbaar.

Supermarkt

Terug aanboord bleek er toch een haar in de pap; internet vanaf telefoon en tablet werkt perfect. Alleen de hotspot-functie op beide toestellen functioneerde niet. Dus op de laptop on-line werken bleef een utopie. In de Digicel winkel was dit fenomeen niet bekend. De jongeman weet het aan het zwakke (1-2 streepjes) Digicel signaal. Onze hoop op een sterker signaal blijft op Le Marin gevestigd.

Verschoning voor de bemanning en Mr. Perkins

Het tankstation voor diesel en ook de speciaalzaak vlak om de hoek voor nieuwe olie voor Mr Perkins, hadden we al snel gevonden. Na een behoorlijke aderlating was alles weer geregeld om Mr. Perkins te laten smullen van plezier.

Diesel halen

olie halen

Bijna helemaal aan de noordzijde van het St Pierre vonden we de volledig automatische wasserette. Onze flinke berg wasgoed werd in 2 tassen gestampt en op het sleurkarretje erheen getransporteerd.

Wasserette

In het wat gedateerde gebouw, staan wasmachines én drogers met verschillende capaciteit. Het te kiezen programma (in het Frans) is van delicate-tot kookwas. Heerlijk, want onze was heeft al bijna 4 jaar alleen "koude" wasprogramma's gezien. Af en toe vonden we een wasserette waar je toevallig de temperatuur in kon stellen, maar het blijft een zeldzaamheid in de Carieb.

In deze wasserette is alles automatisch zoals betalen (munten, papiergeld of credit card), kopen van zeepoeder als

je dat vergeten bent en het starten van de machines. Alleen gebruikers zijn te vinden in deze wasserette, maar met de bordjes met uitleg konden we prima uit de voeten. Zittend op de beschikbare stoeltjes en recht voor de grote ventilator was het wachten prima uit te houden. Na 1,5 uur kunnen we ons wasje heerlijk schoon, droog en geurend opvouwen en mee terugnemen naar de Zeezwaluw.

Nieuwe gasfles gescoord

Zelfs voor ons gas-probleem vonden we een oplossing. Voordat we weggingen uit Curaçao was het onmogelijk om de gasfles te laten vullen. Een brandje in de schakelkast op de raffinaderij, resulteerde in bijna 2 weken "gesloten" bordjes bij de beide vulstations.

2 dagen vóór ons vertrek gingen ze pas weer open. Echter, 50-100 wachtenden voor u. Om uren in de felle zon in de rij te staan vonden we geen optie. Dus vertrekken we met een lege voorraad gasfles.

Nu zagen we op weg naar het tankstation, bordjes hangen met "gas". De blauwe ± 10kg flessen staan even verderop in een rek en we zien dat ze de voor ons juiste aansluiting hebben. We gaan naar binnen om te vragen of we een volle fles kunnen kopen en wat dat kost. De man reageert een beetje vreemd, maar vertelt dat een volle fles €19,= kost.

"Hadden we dan geen lege fles"??

Hier hebben ze namelijk een omruil systeem (een lege voor een volle fles), net als de bij zeilers welbekende campingflesjes. Die lege fles hadden we dus niet.

"Dan was het een stuk duurder vertelde de man verontschuldigend want we moesten dan €50,= statiegeld voor de fles betalen. Ook wil hij controleren of we de juiste gasaansluiting voor op de fles hebben vóór hij tot verkoop wil overgaan".

Gasflessen omruilen

Dus even op en neer naar de Zeezwaluw om de hogedrukslang met aansluiting (die we gebruiken om onze kleine flesjes uit de grote voorraadfles te vullen) op te halen. Met een glimlach pakt de man onze slang

Onze slang

US-koppeling

aan, mompelt wat in het Frans terwijl hij slang én koppelstuk van alle kanten bekijkt voor hij hem op de fles draait. Warempel, het past en ons systeem wordt goedgekeurd en de verkoop van een volle gasfles (12,5kg) kan doorgaan! Ons sleurkarretje, het

transportmiddel, wordt ook goedgekeurd en met een zwierige zwaai zet de gas-boer onze aanwinst erop. Erg blij met deze volle gasfles wandelden we naar de dinghy terug. We kunnen weer even vooruit. Zolang we op de Franstalige eilanden zijn, kunnen we zodra de fles leeg is, deze omwisselen voor een volle. Op de andere eilanden kan hij gewoon gevuld worden.

Historie Saint Pierre

In Wikipedia, [Ned](#), [Eng](#) & [FR](#) vonden we veel interessante informatie over de geschiedenis van Saint Pierre. Voor de geïnteresseerde lezer, volg de Ned-link. De Franse en Engelse Wikipedia hebben meer details. Martinique is zoals de meesten wel weten, een [Frans overzees departement](#) in de Caribische

Zee, ongeveer 700 kilometer ten zuidoosten van de Dominicaanse Republiek. Een korte samenvatting van wat we hebben geleerd en gezien, volgt hieronder. Opgeleukt met historische zwart-wit foto's van de Wikipedia sites en museum en onze eigen actuele kleurenfoto's.

De stad Saint-Pierre ligt aan de noordwestkust van het eiland Martinique en 31 km ten noorden van de huidige hoofdstad Fort-de-France aan de Caribische kust. De stad ligt ten zuidwesten van de [vulkaan Pelée](#) (1397 meter boven zeeniveau).

Saint Pierre was vóór 1902 de grote en bedrijvige hoofdstad van Martinique met een populatie van 30.000.

Het werd beschreven als "het Parijs van de Caribbean" en was het commerciële-, culturele- en sociale centrum van het eiland. De welvaart kwam van de vele plantages waarvan de meest succesvolle rondom Saint Pierre lagen.

Op de rede van Saint Pierre was het een komen en gaan van schepen die rum, suiker, koffie en cacao kwamen laden. Voor de bemanningen was het nodige vertier beschikbaar in de bars, restaurants en theaters met slechte drank en sterke dames.

Rede Saint Pierre

De eruptie van vulkaan Pelée

Maar op 8 mei 1902 vond er een desastreus ramp plaats, de [Uitbarsting van de vulkaan Pelée in 1902](#).

Uitbarsting Pelée

In seconden werden de 30.000 inwoners van Saint Pierre vermorzeld, verbrand of stikten terwijl de hele stad werd weggevaagd door de enorme [pyroclastic surge](#). (burning clouds). Dit is een heet stromend mengsel van gas- en rots-fragmenten die tijdens sommige vulkaanuitbarstingen worden uitgestoten. Het is een specifiek type pyroklastische stroom die over de grond beweegt als een turbulente supersnelle stroom (met een snelheid tussen de 50-100m/s) met een hoge verhouding van gas tot gesteente met voornamelijk ondersteuning vanuit de gasfase.

Ze zijn dus mobieler waardoor ze richels en heuvels kunnen negeren in plaats van altijd bergafwaarts te reizen

Saint Pierre werd getroffen door de hete stroom met een snelheid van 90km/uur en 700°F. Het gevolg was dat er diverse opslagplaatsen met rum (van 50% alcohol of hoger) in de stad explodeerden. Vlak voor de vulkaanuitbarsting waren er ook onderzeese bevingen die een tsunami veroorzaakten en eenloedgolf teweegbracht waardoor grote delen van de stad onder liepen.

Verwoeste stad

"Hoe kan een hele stad met 30.000 inwoners in luttele seconden weggevaagd worden? Zijn er dan geen eerdere waarschuwingstekens geweest? Kon er niet op tijd gewaarschuwd worden? Evacuatie?"

Dit waren allemaal vragen die achteraf bij velen oprezen.

Uit de verslaglegging blijkt, dat er wel degelijk signalen waren dat de sluimerende vulkaan Pelée steeds onrustig werd. Vanaf begin april was er al ondergronds gerommel, ontploffingen met asregens en een sterke geur van zwavel. Er waren al modderstromen die sommige afgelegen plantages overstroomden. Het waterniveau in de twee rivieren bij Saint Pierre stegen aanzienlijk door kokend heet water wat naar beneden liep vanuit een doorbraak in de Caldera (krater). Kleine erupties met as neerslag waren aan de orde van de dag.

Toch maakte de gegoede burgerij zich geen zorgen, er waren in voorgaande jaren ook bevingen geweest zonder noemenswaardige schade. Bovendien zou de handel bij evacuatie stil komen te liggen waardoor er flinke financiële schade zou ontstaan.

"Waarom deed het bestuur van Martinique niets?"

De gouverneur van Martinique, Louis Mouttet was pas in juni 1901 aangetreden en moest nog bewijzen een goed bestuurder te zijn. Op 11 mei 1902 zouden er belangrijke verkiezingen zijn voor de French Chamber of Deputies die zijn volle aandacht vroegen. Hem werd verweten dat er geen evacuatie plaatsvond of dringender waarschuwingen richting bevolking gegeven.

In latere jaren werden deze ernstige verwijten genuanceerd. (lees daarover meer in de link over Mouttet)

Saint Pierre na de ramp

Bijna alle huizen waren met de grond gelijk gemaakt of waren veranderd in ruïnes. Van de 22 geankerde schepen voor de stad konden slechts een paar in gehavende staat de gevarenczones verlaten, de rest is gezonken.

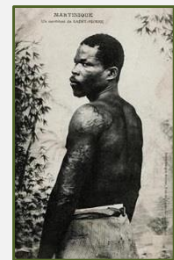
Slechts 2 inwoners overleefden de ramp. Sylbaris, een veroordeelde misdadiger die opgesloten zat in de plaatselijke gevangenis. En Léon Compère-Léandre een schoenmaker wiens huis aan de uiterste rand van het pyroklastisch traject lag. Beide ooggetuigenverslagen zijn in onderstaande kaders te lezen.

Verwoestte stad

Louis-Auguste Cyparis:

Hij was een husky 25-jarige genaamd, plaatselijk bekend als "Samson". Begin april werd Samson in de gevangenis gezet voor het verwonden van een van zijn vrienden met een mes. Tegen het einde van zijn straf ontsnapte hij tijdens zijn werk in de stad, danste hij de hele nacht en meldde zich de volgende ochtend bij de autoriteiten. Hiervoor werd hij veroordeeld tot 1 week eenzame opsluiting in de kerker van de gevangenis. Op 8 mei was hij alleen in zijn kerker met slechts een kleine rooster in de muur boven de deur. Terwijl hij wachtte op zijn ontbijt, werd zijn cel donker en werd hij overweldigd door vlagen van hete lucht vermengd met as die door kleine rooster binnenkwam. Hij hield zijn adem in terwijl hij intense pijn ervoer. Na enkele ogenblikken nam de hitte af. Hij was ernstig verbrand, maar wist vier dagen te overleven voordat hij werd gered door mensen die de ruïnes van St. Pierre verkenden. Nadat hij hersteld was, ontving hij gratie. Hij trad uiteindelijk toe tot het Barnum & Bailey Circus, waarmee hij de wereld rondreisde als de "Lone Survivor of St. Pierre". Hij stierf in 1929 een natuurlijke dood.

Bron: vertaalde tekst en foto uit Engelse Wikipedis

Léon Compère-Léandre:

"Ik voelde een vreselijke wind waaien, de aarde begon te trillen en de lucht werd plotseling donker. Ik draaide me om, om het huis in te gaan, met grote moeite de drie of vier treden beklimmen die me van mijn kamer scheidden, en voelde mijn armen en brandende benen, ook mijn lichaam. Ik liet me op een tafel vallen. Op dit moment zochten vier anderen hun toevlucht in mijn kamer, huilend en kronkelend van pijn, hoewel hun kleding geen teken vertoonde dat ze door vlammen waren geraakt. Na 10 minuten één viel het jonge Delavaud-meisje, ongeveer 10 jaar oud, dood neer; de anderen gingen weg. Ik stond op en ging naar een andere kamer, waar ik vader Delavaud vond, nog steeds gekleed en liggend op het bed, dood. Hij was paars en opgeblazen, maar de kleding was intact. Gek en bijna verslagen, wierp ik mezelf op een bed, inert en wachtend op de dood. Mijn zintuigen keerden terug na een uur, toen ik het dak zag branden. Met voldoende kracht over, mijn benen bloeden en bedekt met brandwonden rende ik naar Fonds-Saint-Denis, zes kilometer van St. Pierre."

Bron vertaalde tekst Engelse Wikipedia

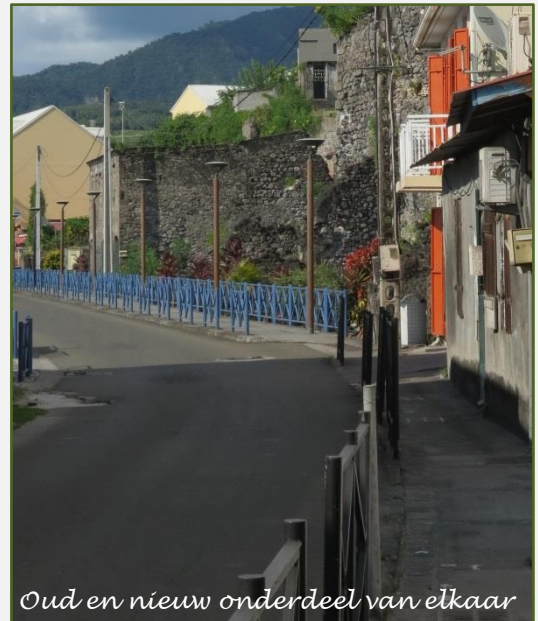
De wederopbouw van Saint Pierre ("het Parijs van de Caribbean") verliep langzaam en heeft in de afgelopen 117 jaar nooit de grandeur teruggevonden die het voor de ramp had. Fort de France werd de hoofdstad van Martinique.

Saint Pierre anno 2019

Op onze wandelingen zien we, dat het huidige stadcentrum gebouwd is, te midden van de nog steeds bestaande ruïnes. Tijdens de wederopbouw van Saint Pierre zijn de ruïnes onderdeel geworden van het huidige stadsbeeld. Veel huizen hebben een of meerdere oude muren gebruikt voor hun nieuwe huis (zie foto). Je kunt goed zien wat oud en nieuw is.

Vulkaan Pelée anno 2019

Oud en nieuw onderdeel van elkaar

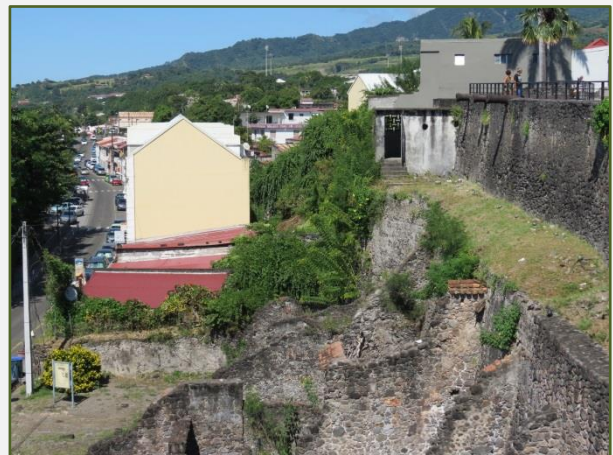
De oude muren en ruïnes zijn zwart terwijl de nieuwe gedeeltes een mooi kleurtje hebben en "netjes" lijken. Het is wel heel apart om door een stad met zoveel historie te lopen.

Zeker als je de mooie groene Mount Pelée als achtergrond ziet oprijzen, met de top in zicht of op bewolkte dagen met een witte hoed.

De ruïne van de gevangenis is vrij toegankelijk. Maar we willen eerst het museum waarover we gelezen hebben bezoeken voor meer achtergrond informatie. Dit nieuwe museumgebouw staat op de oude fortificatie muren van de stad.

Het nieuwe museumgebouw

De fortificatie waarop het is gebouwd

Het "Mémorial de la catastrophe de 1902" is opgericht door Franck Perret (een Amerikaans vulkanoloog) met als doel:

"om ons in staat te stellen en om te begrijpen, wat er in de stad Saint Pierre is gebeurd vóór en na de vulkaanuitbarsting doormiddel van foto's, archieven en documenten".

Dus op naar het museum! Het is niet gratis maar €8,=/pp. vinden we eigenlijk wel een beetje duur. Maar ja, we willen er wel in dus de knip wordt getrokken! Door een aardige dame worden we voorzien van een koptelefoon en een soort afstandsbediening die ons op de juiste plek van de juiste informatie moet voorzien.

Historie Saint Pierre in beeld en geluid

Het museum blijkt één grote zaal te zijn die in secties is verdeeld door tussenschermen. De gehele expositie is chronologisch opgebouwd naar jaartal zodat het historische-, commerciële en sociale plaatje duidelijk wordt. Er hangen veel zwart-wit foto's van het leven in de stad (met tekst in meerdere talen) voor de ramp zodat we het goed kunnen volgen. Hier en daar staat een nummer aangegeven. Dit nummer hoort bij de afstandsbediening en soms horen we een verhaaltje maar vregelmatig klinkt er muziek in onze audio installatie.

De vulkaanuitbarsting zelf, wordt visueel gemaakt met foto- en filmmateriaal op een aantal schermen, terwijl oude gebruiksvoorwerpen die na de vulkaanuitbarsting zijn opgegraven in vitrinekasten tentoongesteld staan. Binnen 1 uur staan we aan de andere kant van het gebouw, weer buiten.

Enkele tentoongestelde gebruiksvoorwerpen

Achteraf gezien vinden we de €8,= entree, wel wat veel voor deze verhoudingswijze kleine expositie. De audio begeleiding vonden we storend omdat het vaak niet paste in het visueel te bezichtigen deel (kijken en lezen). We zouden het bezoek aan dit indrukwekkende museum niet gemist willen hebben en is ondanks de entreprijs, een aanrader en de moeite waard.

Uitzicht naar het zuiden over ankerplaats

uitzicht naar het noorden

Vanaf de hoge positie van het museum hebben we naar weerszijden een schitterend uitzicht over noord- en zuid Saint Pierre

Uitzicht over de stad naar het zuiden

Uitzicht naar beneden over ruïnes

Beroemde ruïnes

Na het museum gaan we uiteraard naar de plek waar 1 overlevende van het drama zat, de ruïne van de gevangenis. De gevangenis stond naast een indrukwekkend Stadstheater.

De ruïne van de ingang van het Stadstheater

Trappen naar boven

Het podium

Omdat de ingang naar de gevangenis met de achterkant naar de vulkaan wees, lijkt dat die situatie de redding is geweest van de gevangene. Hij werd niet direct blootgesteld aan de zinderende hitte van de uitbarsting. We kunnen vanaf de ruïne van het Stadstheater, van bovenaf de gevangenisruïne zien, maar kunnen er niet in. De foto's geven van beide de huidige situatie weer.

De gevangenis ruïnes met op achtergrond Pelée

Gevangenis ruïnes richting water

Le Marin

Zoals al eerder gezegd, vanuit Saint Pierre zijn we in één dag-hopje naar Le Marin in het zuiden gezeild. Er moest namelijk geklust worden i.v.m. de dynamo problemen. Omdat het al begin december was, wilden we een veilige plek om aan de motor te klussen en ook om de feestdagen door te brengen. Geen zorgen om eventuele harde "Christmas winds".

Ankerplaats Le Marin

Na 3 dagen aan een boei bij de marina verkassen we naar de werfsteiger bij Le Carentielles, bijna recht tegenover het ankerboeienveld van de marina. We meren af, met de boeg naar de lage, drijvende kuststoffen steiger. Het oppikken van de mooringboei gaat niet gesmeerd maar na 3 pogingen lukt het en kunnen we de voorlijnen aan helpende handen op de steiger geven. Na een halfuurtje liggen we prima vast. Ons nieuwe 2-treeds-trapje wordt tevoorschijn gehaald en met een lijn op de steiger in de juiste positie "gehengeld". Nu kunnen we vanaf het anker met een grote stap via het trapje aan de wal komen. Aan het einde van de ochtend hebben we ook water en stroom dus het klussen kan beginnen!

Na [het dynamoverhaal](#) en de bestelling van een nieuw opvoerpompje en een thermostaat bij de Perkins dealer, houden we ons tijdens het wachten op de onderdelen, met dek werkzaamheden bezig.

Caribisch-Franse Kerst en Nieuwjaar

Dit jaar zijn we weer op een plek waar we niet eerder geweest zijn om de kerstdagen door te brengen.

Na 2 jaar Curaçao met haar uitbundige kerstversiering en muziek, is Le Marin het tegenovergestelde. We zien weinig kerstversiering in de winkels en helemaal geen kerstbomen aan de openbare weg of bij gebouwen. Niet dat het ons stoort want het "kerstgevoel" bij 30 graden blijft ook een beetje vreemd voor ons.

Maar de winkels liggen vol met heerlijk soorten vlees, groente, fruit, kaas en allerlei soorten chocolade en bonbons.

Jullie snappen het al, Riens kan zich heerlijk uitleven in het maken van het kerstdiner. Zoals altijd zoeken we iets voor 2 dagen uit. De ervaring leert dat we

dan nog ruimschoots overhouden voor een 3de "leftover dag".

De tafel binnen wordt mooi gedekt met het opgegraven Wedgwood servies, een kaarsje aan en het geheel is compleet voor de kerstdis!

De lege gedekte tafel

de 1ste dag kerstdis

Het voor- en

hoofdgerecht

De eerste dag hebben we een voorafje van gerookte zalm met komkommer. De hoofdmaaltijd werd een gebakken hertenbiefstuk met salade en krieltjes. De wijn was een Saint Emillion uit 2017 terwijl Irish koffie met bonbons het geheel afronden.

Dag twee hebben we het dunnetjes overgedaan met: dit keer geen voorafje maar alleen een hoofdmaaltijd, een salade met gebakken scampi's en een Pinot blanc als wijntje. Gesorteerde bonbons en koffie na. We hebben samen een rustige kerst met heerlijke diners gehad en hebben er van genoten.

De recepten van dit kerstdiner hebben intussen de weg naar de onze website gevonden, zoals velen al hebben ontdekt. Je kunt de recepten (in PDF-format) vinden onder de tab: "Kombuisgeheimen" en dan verder naar "[Feestelijke recepten](#)". Als extraatje staat er nog een heerlijke "Bouf Bourguignon" recept bij.

Oudjaarsavond hebben we (net) de klok van 12 gehaald. 5 minuten lucht-siervuurwerk en daarna was het weer kalm en rustig. 2020 was geboren! Niet lang daarna lagen wij te kooi!

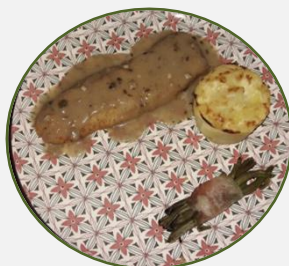
Nieuwjaarsdag hebben we doorgebracht bij Monica en Patrick thuis in Schœlcher, vlak bij Fort de France.. Om 11 uur heeft Monica ons met de auto opgehaald bij de werf, terwijl Patrick thuis de laatste hand aan de schitterend gedekte tafel en lunch dis legde.

We worden hartelijk verwelkomd met een kleurig likeurtje van Martinique. Daarna mogen we aanschuiven aan de schitterend gedekte tafel.

Riens aan het voorgerecht

*De heerlijke
hoofdmaaltijd*

Ineke aan het voorgerecht

Het ene na het andere lokale gerecht komt voorbij en onder het genot van een drankje, kletsen we heerlijk bij na bijna 2 jaar! We genieten van deze "verwendag" en als Monica en Patrick ons rond 4 uur weer afzetten bij de werf zijn we wat talen-moe na een dag alleen maar Engels en/of Frans praten. De kop van het nieuwe jaar is er af en we zullen jullie weer zoals gewoonlijk regelmatig van onze avonturen in 2020 op de hoogte houden.

Wordt vervolgd!

Riens en Ineke Elswijk ab SY Zeezwaluw

Toevallig ons vorige reisverslag in Pdf gemist? Klik op [deze link](#) en je bent weer helemaal bij!